

ЛИСТОПАД 2020/2021 р.

3

ВЕСЕЛКА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

Роман Завадович

Листопад

Плаче жовтий ліс листками,
Плаче хмаронька дощем,
Зайчєня малє, без мами,
Змокло, бідне, під кущем.

В полі вихри тужно грають,
Пісня їх, мов ніч, сумна, –
Тільки діти не скучають,
Про весну казки читають,
В них у серці все весна.

Леонід Талалай

Де стояло літо

Де стояло літо
Облітає листя,
Висиха трава,
Дивиться з ялиці
Заспана сова.

Лис послухав тишу,
Обійшов ярк,
Кинувся на мишу,
А спіймав – листок.

Стежечка розмита
Повертає вбік
Де стояло літо,
Випнувсь боровик.

На обкладинці журналу
ілюстрація української ху-
дожниці Оксани Були з видан-
ня «Хто росте у лісі».

Розмалюй.

Віталій Конопелець

Листопад

Цей, холодний у своїй красі,
все блукає лісом, гаєм, садом...
Тільки й чути, чути звідусіль –
пада лист... Хай буде листопадом.

Розмалюй.

Мар'яна Савка

На болоті

На болоті тихий вечір.
Жаба жабі скрекоче:
– Скре-ке-ке-ке, кум-кума,
а чи скоро вже зима?

– Кумцю, кумцю, –
інша каже, –
скоро сніг на землю ляже,
скре-ке-ке-ке, стягне лід
всю водиця із боліт.

– Як же, кумцю, зимувати?
– Хату, кумцю, змурувати
та й поринути у сні,
дожидаючи весни.

«Цінують не знання самі по собі, а те, як їх можна застосувати»

(Наполеон Хілл, американський філософ та психолог успіху).

Чи знаєте ви, що...

Мирослав Петрів Надходить осінь

Гей, надходить Осінь –
Пташенята босі,
А зайчата й лисенята
Без кожухів досі.

Гей, надходить Осінь –
Квітка сонця просить:
«Я не знала, не зів'яла,
Не заснула досі...»

Гей, надходить Осінь –
Їжак листя носить.
«Йди-но, свате,
в нірку спати –
Нагулявся досить!»

«Осене, не злися,
Усміхнись до мене!
Як мені не заспіваєш,
Не засну я, нене!»

От співає Осінь:
«Люлі – люлі – люлі...
Спіть же, квіти і звірята –
Вже скінчились гулі!»

У публічних бібліотеках Норвегії відтепер можна безкоштовно замовити видання з української тематики українською або англійською мовами. До фондів Національної бібліотеки Норвегії та Бібліотеки імені Дайхмана (центральної бібліотеки міста Осло) передано добірки творів українських класиків та сучасних авторів. Також в «українські полиці» включають низку англійських книг українських та іноземних авторів з історії та сучасного розвитку України, добірку видань, присвячених сучасній українській культурі, книги для дітей, низку фотоальбомів, туристичних путівників та інші видання.

Чудова новина! У шведському Гетеборзі українську мову вивчатимуть як шкільний предмет.

«Піднесім свій народ культурно, навчаймо його. Не тільки учитель може навчати, але може його навчати та виховувати і урядовець, вояк, промисловець чи інший»

(Августин Волошин, український політичний, культурний і релігійний діяч Закарпаття).

У СВИТІ КАЗОК

Білорусія це край зелених лісів, блакитних озер, запашних луків, урожайних полів і працюючих людей. Білоруський народ протягом багатомісячної своєї історії створив безліч легенд і переказів, пісень і казок, у яких втілено споконвічні народні мрії й сподівання, відображено життєвий досвід народу.

В Білоруси казки почали збирати й записувати наприкінці XVII століття, і з того часу вийшло чимало збірок народної творчості.

Людей слухай, а свій розум май

(Білоруська народна казка)

Був один нерозумний чоловік. Захотілося йому піти на ярмарок. Зловив він півня, взяв за пазуху та й пішов. «Продам. – думає – півня, куплю тютюну».

Він ще не дійшов до ярмарку, а тут уже його й купці зустрічають.

– Що продаєш, дядьку?

– Півня, – каже чоловік.

Вийняв він з-за пазухи півня.

Купці глянули, головами похитали:

– Який же не півень? Це ж заєць!

«Жартують, – думає дядько, – лихо з ними!» Забрав півня та й іде далі.

Пройшов він трохи інші купці підбігають.

– Що продаєш?

– Півня.

Глянули:

– Який же це півень? Це ж заєць!

Придивився краще чоловік до свого півня: «А може, й заєць? – думає. – Не вір очам! Певно, правда, коли всі, як у бубон б'ють».

Прийшов чоловік на самісінький ярмарок. Людей там

так густо, яблуку ніде впасти. Біля одної ятки б'ють у сковороди, біля другої видзвонюють косами – покупців закликають.

Такий гамір, гомін на ярмарку, ідо чоловік мало не оглух.

Розгледівся він трохи і сам заходився кричати:

– Купіть зайця! Купіть зайця!

Підходить до нього жінка, дивується:

– Який же це заєць? Це ж півень!

Та чоловік на своєму стоїть:

– Заєць, кажу тобі, а не півень!

Зібралися люди. Глузують із жінки:

– Дядько правду каже! Хіба ж не бачиш, що це заєць!

Тут уже чоловік зовсім повірив, ідо він приніс, на ярмарок зайця, а не півня, і коли хто з покупців казав тепер, що це півень, а не заєць, то він мало не з кулаками на нього брався.

Ходив, ходив чоловік по ярмарку з півнем, і все йому видавалося, що це заєць.

Але надокучило півневі в чоловіка, – пора б уже і на сідало. Залопотів він крильми та як закричить на весь ярмарок:

– Ку-ку-рі-ку!

Почувши це, чоловік зовсім з глузду з'їхав: заєць, а півнем співає!

Викинув він півня з-за пазухи, сплюнув і пішов додому.

Правду кажуть старі люди: не той дурень, кого називають дурнем, а той дурень, хто чужим розумом живе.

Людей слухай, а свій розум май.

Тамара Мезенцева

Їжачків дубок

Жолудець в травичю впав.
Їжачок його підняв –
До хатинки через ліс
В торбі знахідку поніс.

Взяв лопату і граблі –
Ямку ладить у землі.
В неї жолудя поклав
І земельку розрівняв.

А щоб швидше він проріс,
Їжачок води приніс:
– Для добра, малий, рости –
Будем друзі – я і ти!

Леонід Глібов

Коник-стрибунець

У степу, в траві пахучій,
Коник, вдатний молодець,
І веселий, і співучий,
І проворний стрибунець.
Чи в пшеничку, чи в жито,
Досхочу розкошував
І цілісіньке літо,
Не вгаваючи, співав:
Розгулявся на всі боки,
Все байдуже, все дарма...

Коли гульк – аж
в степ широкий

Суне злючая зима.
Коник плаче, серце мліє;
Кинувсь він до Муравля:
«Дядьку, он зима біліє!
От тепер же згину я!
Чуєш – в лісі ворон криче,
Вітри буйнії гудуть.
Порятуй, порадь, земляче,
Як це лихо перебудуть!»
«Опізнився, небораче, –
Одказав земляк йому, –
Хто кохав життя ледаче,
Непереливки тому».
«Як же в світі не радіти?
Все кругом тебе цвіте, –
Каже Коник, – пташки, квіти,
Любе літечко на те;
Скочиш на траву шовкову –
Все співав би та співав...»
На таку веселу мову
Муравель йому сказав:
«Проспівав ти літо Боже –
Вдача вже твоя така, –
А тепер танцюй, небоже,
На морозі гопака!»

Степан Жупанин

Журавлик

Осіннього ранку
Журавлик летів
За море, далеко,
До теплих країв.
І чулося з неба
Тужливе «курли».
– Журавлику любий,
Повернеш коли?
– Курли... Курли...
Сказав журавель,
Як здіймався увись:
– В Карпатах над річкою
Я народивсь.
І тут наймиліше
Живеться мені.
Додому прилину
Я знов навесні.
– Курли... Курли...

Марія Стратієнко

Осіння казочка

Є на світі мама –
Осіннь золота.
Трьох синочків має
Славна мама та.

Тих синочків знає
Кожен, діти, з вас.
Кожен їх згадає,
Як приходить час.

Наш Івась маленький
Знає всіх підряд:
Вересень і Жовтень
Та ще й Листопад.

Вересень, мов мама,
Всіх дітей збере,
Вдягне їх і взує,
В школу поведе.

Жовтень візьме пензель
І барвисті фарби,
Всі дерева в лісі
Розмалює гарно.

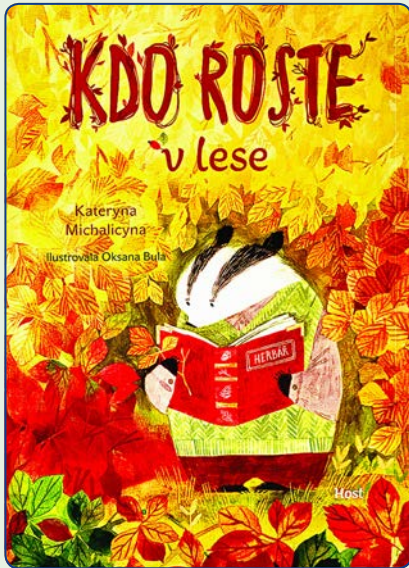
Листопад холодний
Всіх вітрів скликає
І чудове листя
З дерева зриває.

Падають листочки,
Падають всі вряд.
Осіннь вже надворі...
Місяць листопад.

З КНИЖКОВОЇ ПОЛИЦІ

Надворі пізня осінь. Атмосферу цієї пори року приносить і книга Катерини Міхаліциної та Оксани Були «Хто росте у лісі», яка

нещодавно вийшла чеською мовою «Kdo roste v lese» у видавництві «Гост» (Брно) у перекладі Ріти Кіндлерової. Книга приносить для юного читача пізнання і втілює любов до природи. Якщо батьки разом зі своїми дітьми прочитають цю книжку, то прогулянка різнокольоровою осінньою природою неминуха.

У 2019 році у львівському «Видавництві Старого Лева» продовжили видавання серії пізнавальних книг про дерева, авторкою яких є Катерина Міхаліцина та ілюстратор Оксана Була. Першою книгою цієї серії була – «Хто росте в парку», яка вийшла у 2016 р. також в оформленні О. Були й попала у щорічний каталог книжкових рекомендацій у галузі міжнародної дитячої та юнацької літератури «Білі круки 2016» («The White Ravens 2016»).

Про що йдеться у книзі «Хто росте у лісі»? Це цілком

звичайна історія про те, як борсук і вивірки рідний ліс рятували. Але також про те, скільки відтінків має осінні листя буків і грабів, як готуються до зими ялина й модрина, чому не можна палити сухоствоїв, навіть якщо здається, що там ніхто не живе...

Хто росте у лісі

(Уривок)

– Агов, рудохвості! – борсук вистромив зі своєї охайної розлогої нори смугасту мордочку й узявся відкидати шишки від входу. – Чого бушуєте на світ ні зоря?

Між пухнастих ялиновиз гілок захихикали білки:

– Кому ні світ ні зоря, а кому й ніч на носі! – і стрімголов помчали вгору стовбуром.

Тоді – шух! – з верхівіття гепнула ще одна погрижена шишка. Борсук ледве встиг заховатися.

– Ич, як розійшлися! Їм би втихомиритись і запаси на зиму готувати, аж ні! Самі бешкети в голові! – буркнув і поліз назад у нору.

Ліс – це сукупність землі, рослинності, в якій переважають дерева та чагарники, тварини, мікроорганізми та інші природні складові, що в своєму розвитку біологічно взаємопов'язані, впливають одна на одну і на довкілля.

Згідно поширеному визначенню Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, 2006 року ліси посідали 4 мільярди гектарів або приблизно 30 відсотків площі суші у світі.

З поштової скриньки

Виставку світлин «Найкращі місця України», українських книг, взірців петриківського розпису і рукотворів з вовни Ірини Мацко з Кошиць було відкрито у міській частині міста Кошиці – районі Тягановце. Виставку оглянув і староста міської частини Тягановце – Мілош Ігнат.

Катерина Перелісна

Осінь

Листячко дубове,
Листячко кленове
Жовкне і спадає
Тихо із гілок.

Вітер позіхає,
В купу їх згортає
Попід білу хату
Та на моріжок.

Айстри похилились,
Ніби потюпились –
Сонечка немає,
Спатоньки пора!

А красольки в'ялі
До землі припали
Наче під листочком
Вітер догоря.

Олена Гешко

Кошеня

Мама сіла пов'язати –
Кошеня прийшло пограти.

Двома лапками клубок
Закотило у куток.

Мамі не дістати
Того кошеняти.

Ой, біда, ой, біда:
Ні клубочка, ні kota!

Коли осінь переходить у зиму.

«Українська пісня – це геніальна поетична біографія українського народу»

(Олександр Довженко, український письменник та кінорежисер).

Віталій Конопелець

Диво-сад

Ти чуєш?
Гомонить вечірній сад...
Так росяно,
так місячно,
так глухо.
Схилися нижче,
квіткою присядь
і слухай,
слухай,
слухай...

А ти й не знав,
що яблуні говорять
і що бувають
яблука живі,
читають вірші,
вишиті на зорях,
а потім
переказують траві.

А ти й не знав,
який у тебе сад...

Леонід Талалай

Котяча рибалка

Ловить кіт підсакою
У воді сороку.
А сорока-білобока
Дивиться впівока,
На вербі гойдається,
Хитро усміхається.

Розмалюй.

Ліна Костенко

Білочка восени

На гіллячках, на тоненьких,
поки день ще не погас,
сироїжки та опеньки
білка сушить про запас.

Так нашпилює охайно,
так їх тулить на сосні
і міркує: «А нехай-но
ще побудуть тут мені!

Поки дні іще хороші,
поки є іще тепло,
а як випадуть пороші,
заберу їх у дупло.

Буде холодно надворі,
сніг посиплеться з дубів,
буде в мене у коморі
ціла в'язочка грибів!»

Але білочці не спиться.
Дятел тукає: тук-тук!
Щоб не вкрала їх лисиця
або хитрий бурундук.

Анатолій Качан

Наловила баба хмар

(Нісенітниця)

Наловила баба хмар
В річці біля броду,
Потягла їх на базар
Через тиху воду.

А назустріч бережком
Гнав чабан отару,
І змішалися гуртом
Вівці, кози, хмари.

Баба тягне у село
Хмару за вуздечку,
А із хмари, як на зло,
Бекає овечка.

Як метелика, сачком
Ловить хмаренятко,
А спіймала під мостом
Молоде ягнятко.

Дзвонить дзвоником чабан:
«Де моя отара?..»
А розгніваний баран
Б'є рогами хмару.

Розмалюй.

Був собі гарний хлопець

Був собі гарний хлопець,
Мав років двадцять три.
Любив козак дівчину
І з сиром пироги.

Приспів:
Ой чули, чули, чули,
Ой чули, чули ви,
Любив козак дівчину
І з сиром пироги.

Чи теплі, чи студені,
Чи з білої муки;
Дівчина хлопця любить,
А він їсть пироги.
Приспів:

Із гори високої
Напали вороги.
Козак лишив дівчину
І вхопив пироги.
Приспів:

Козак мав довгі ноги,
Скавав через степи
Дівчину рятувати,
Бо вже з'їв пироги.
Приспів:

ЗНАЙОМТЕСЬ:

з письменником

Леонід Талалай

Леонід Талалай (1941-2012) – український поет. Народився в селянській сім'ї у Савинці Балаклійського району Харківської області. 1956 році разом із батьками переїхав до Горлівки. Навчаючись, працював теслею, муляром. 1958-го закінчив школу робітничої молоді. 1971 року закінчив Літературний інститут імені Горького в Москві.

Леонід Талалай вірші складав від п'ятого класу. 1993-го року став лауреатом Шевченківської премії. Був лауреатом премії імені Володимира Сосюри та Літературної премії «Князь роси» імені Тараса Мельничука.

Його збірки поезії: «Журавлиний леміш» (1967), «Вітрила тривоги» (1969), «Осінні гнізда» (1971), «Не зупиняйся, мить!» (1974), «Допоки твій час» (1979), «Високе багаття» (1981), «Вода у пригорщі» (1981), «Глибокий сад» (1983), «Наодинці зі світом» (1986), «Луна озвалась на ім'я» (1988), «Така пора» (1989), «Вибране» (1991), «Крилом по землі» (1996), «Потік води живої» (1999), «Вибране» (2004), «Неурахований час» (2006), «Безпритульна Течія» (2011).

Леонід Талалай помер 19 червня 2012. Похований на Байковому цвинтарі у Києві.

Леонід Талалай

Нісенітниці

Понад лісом черепаха
пролетіла швидкокрила,
А малесенька комаха
проковтнула крокодила.

І гірська бурхлива річка
потекла із моря вгору,
І синичка-невеличка
підняла на крилах гору.

Віршовані твори Леоніда Талалая

Фарби осінні

Листя шерхоче, листя кружля,
Гілка, гойднувшись, легенькою стала –
Яблуко в ямку спіймала земля,
Яблуко в ямку від ока сховала.

Кидає тінь через тин осокір,
Мальва висока цвіте на всі боки.
Фарби осінні, чаруючи зір,
В серці роз'ятрюють сум і неспокій.

Ллється ранкове проміння згори,
Ллється згори крізь поточене листя,
Ніби усе під тобою горить,
Ніби усе над тобою димиться.

Джміль залетів, спалахнув і пропав,
Може, в садку золотім заблудився,
Може, втомився, а може, припав.
Як чорнобривець до чорнобривця.

На конику буланім

І виїхала осінь
На світанні
На конику буланім
На останнім.

На конику
В роковану дорогу,
На конику такому,
Як в нікого.

Під вікнами
Низькими і високими
Проїхала,
Підковами процокала...

А вечором
Вітри заголосили,
Що коник повернувся
Зовсім сивим.

Немає правди вище мами

Ні, не забудемо з літами,
Стежки торуючи свої:
Немає правди вище мами
І вище совісті її.

Від горя й поглядів недобрих
Вона дитину затуля,
Коли й повищає на горбик
За огорожею земля.

І що б не трапилося з нами
У цьому світі і в сім'ї,
Не буде правди вище мами
І вище совісті її.

Базар

В небі – хмара,
В річці – хмара,
Хмару випустив димар.
А сороки
Над базаром
Влаштували свій базар.

Скреготить сороча зграя,
На прилавки погляда,
Ніби, справді,
Вибирає
Теплу шапку
Для гнізда.

Грибний пиріг з опеньками і сиром

Інгредієнти:

Опеньки – 800 г.
Борошно – 650 г.
Вода – 1 склянка.
Сир Гауда – 150 г.
Вершкове масло – 50 г.
Олія – 50 мл.
Яйце – 2 шт.
Цукор – 1 ст. л.
Дріжджі сухі – 1 ст. л.
Сіль, перець

Приготування:

1. Змішуємо 3 ст. л. борошна, ½ склянки теплої води, 1 ст. л. цукру, 1 ст. л. сухих дріжджів; відстаємо в тепле місце.
2. 600 г просіяного борошна насипаємо гіркою, робимо в центрі ямку і розбиваємо в неї яйце. Повільно додаємо ¾ склянки води і попередньо приготовану суміш (пункт 1) з дрібкою солі. Замішуємо тісто і залишаємо його рости.

Володимир Сорока

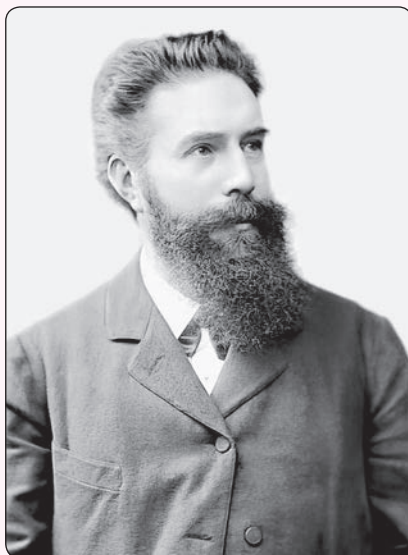
Лисиця і лисички

Саме там, де біля річки
Зупинилися смерічки,
Я між сосен та осичок
Набирав грибів лисичок.

Йшов собі через лужок.
Ніс додому козубок.

Раптом вибігла лисиця
На стежину з-під смерічки,
Захотіла подивитися,
А які ж оті лисички.

Важливе для медицини відкриття

Вільгельм Конрад Рентген 8 листопада 1859-го винайшов X-промені під час дослідів з електрикою. 7 тижнів німецький науковець досліджував ці промені і зробив рентгенограму.

Вчений помітив у темряві зеленувате світіння, що виходило від екрану, покритого кристалами платино-синеродистого барію. Кристали відреагували на вплив на них

розташованої неподалік електровакуумної трубки.

В той момент вона перебувала під високою напругою. При відключенні струму світіння екрану припинялося і знову відновлювалося.

Він зробив першу рентгенограму руки його дружини Берти Рентген. Через 50 днів вчений представив голові Вюрцбурзького фізико-медичного товариства рукопис із 17 сторінок, що містить опис відкритих ним променів. Разом із рукописом вчений представив також першу рентгенограму, зроблену 22 грудня. На ній була відображена рука його дружини.

Відкриття рентгенівських променів викликало широкий резонанс серед вчених усього світу. Найбільш цінною практичною властивістю рентгенівського випромінювання було застосування в науці й медицині.

У 1901 році Вільгельм Рентген був удостоєний за своє відкриття першої Нобелівської премії у галузі фізики.

Леонід Талалай

Вечір

Верхів'ями день догорів,
Як усмішка теплого літа,
Темніє вода у Дніпрі,
Верба починає темніти.

І вечір уже звечорів,
І ясена тінь вечорова
Ховає в сонній траві
Гнізда прохолоду підкову.

Як хочеться все охопити
Очима, чуттями своїми!
Уже потемніли стени,
І сутінки стали густими.

Уже піднялася пільма,
Зрівняла долину з горою...
І відстані майже нема
Між зіркою в небі і мною.

33-річний український боксер Олександр Усик 31 жовтня 2020 р. у «Вемблі Арени» в Лондоні переміг над британцем Дерекком Чісорою. І так український боксер зробив ще один крок до чемпіонського поясу в суперважкій вазі.

У похованні кочовика знайшли люстерко

На Мамай-горі у Запорізькій області знайшли металеве люстерко золотоординського періоду. Його виявили у похованні кочовика-половця.

У ті давні часи, коли в причорноморських степах панували кочовики, наявність люстерка була показником соціального статусу та заможності. Також відомо, що, крім свого основного призначення, металеві люстерка використовувалися в якості

талісманів, відігравали певну роль у магічних обрядах та астрології. Фахівці зазначають, що звичне нам скляне люстерко з'явилося лише у XIII ст. До того часу в побуті використовували металічні, з відполірованих бронзових, срібних, олов'яних пластин. При цьому віддзеркалення у них були далекими від ідеалу.

Анатолій Качан

Пригоди Жолудя

Впав на землю із гілок
Жолудь у беретику.
Виріс з жолудя дубок,
От так арифметика.

Промайнуло кілька літ,
Стелить осінь золото.
А з дубка нам шлють привіт
Внуки діда Жолудя.
Всі вони в беретиках.
От так арифметика.

А якщо цей урожай
Посадити знову,
Тут колись, як водограй,
Зашумить діброва –
З жолудя в беретику,
От так арифметика.

Буду я зелений шум
Слухати під дубом
І про жолудь напишу
Дітям-книголюбам –
Дітям у беретиках,
От так арифметика.

**KULT
MINOR**

„VESELKA“ – časopis pre deti. Ročník 68, vychádza 10x ročne. Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Adresa redakcie: 081 08 Prešov, ul. Janka Boroďača č. 5. Šéfredaktor Ivan Jackanin. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov. Tlač Grafotlač s.r.o., Prešov. Rozširuje a objednávky na predplatné prijíma redakcia. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Cena jedného čísla 0,13 €. Rukopisy a ilustrácie nevraciamе. EV 3302/9.

«ВЕСЕЛКА» – журнал для дітей. Союз русинів-українців СР. Адреса редакції: 081 08 Пряшів, вул. Янка Бородача, 5. Головний редактор Іван Яцканін. Комп'ютерний набір NITECH s.r.o., Пряшів, тел./факс: 051/7725061. Друкує Grafotlač, Пряшів. Ціна окремого номера – 0,13 €. Рукописи та ілюстрації не повертаються. EV 3302/9.